

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Delegationen för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården (S 2020:12)

Beslut vid regeringssammanträde den 3 november 2021

Ändring i uppdraget

Regeringen beslutade den 13 augusti 2020 kommittédirektiv om ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården (dir. 2020:81). Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 maj 2022.

Uppdraget ändras nu på så sätt att utredaren även ska lämna nödvändiga författningsförslag inom ramen för uppdraget att stödja ett effektivt resursutnyttjande och kortare väntetider genom att informera om patienters valmöjligheter, där utredaren lämnat bedömningar i delbetänkandet Vägen till ökad tillgänglighet – strategisk, långsiktig och i samverkan (SOU 2021:59).

Utvidgning av uppdraget att stödja ett effektivt resursutnyttjande och kortare väntetider genom att informera om patienters valmöjligheter

Utredaren har sedan tidigare haft i uppdrag att stödja ett effektivt resursutnyttjande och kortare väntetider genom att informera om patienters valmöjligheter. I deluppdraget ingick att lämna förslag på åtgärder som, inom ramen för gällande lagstiftning och med hänsyn till regionernas behov av långsiktiga planeringsförutsättningar för att kunna säkra en stabilitet i vårdutbudet, kan underlätta för patienter att få vård hos någon annan vårdgivare med kortare väntetider, såväl inom den egna hemregionen som i andra regioner, i syfte att verka för ett mer effektivt utnyttjande av den samlade vårdkapaciteten.

Utredaren överlämnade den 30 juni 2021 delbetänkandet Vägen till ökad tillgänglighet – strategisk, långsiktig och i samverkan (SOU 2021:59). Enligt delbetänkandet är utredarens samlade bild att regionerna ser och hanterar vårdgarantins tidsgränser som en målsättning och inte som det lagkrav som det formellt sett är. Vidare bedömer utredaren att det finns en otydlighet i kraven om regionernas ansvar för att vårdgarantins tidsgränser hålls och att åtgärder vidtas. I delbetänkandet gör utredaren därför vissa bedömningar när det gäller åtgärder som kan underlätta för patienten att få vård hos en annan vårdgivare med kortare väntetider, såväl inom den egna regionen som i andra regioner, i syfte att verka för ett mer effektivt nyttjande av den samlade vårdkapaciteten. Utredarens bedömningar aktualiserar behovet av författningsändringar.

Utredaren bedömer att regionen bör agera i god tid. Det är angeläget att regionen inte inväntar tidpunkten då patientens vårdgaranti överskridits innan åtgärder vidtas, utan agerar så snart det finns skäl att misstänka att vårdgarantin inte kommer att kunna uppfyllas. Enligt utredaren är det också av stor vikt att regionens rutiner inte utgår från att patienten förväntas att själv initiera ett ärende om att söka en annan vårdgivare om det finns en misstanke om att vårdgarantin inte kommer att kunna uppfyllas.

Vidare bedömer utredaren att regionen utan längre dröjsmål bör erbjuda tid i dialog med patienten eller lämna besked om att vårdgarantin inte kan uppfyllas. Patienten bör erbjudas att vara delaktig vid tidsbokning. Enligt utredaren bör ett erbjudande om tid i möjligaste mån ges med beaktande av patientens individuella förutsättningar, livssituation och andra aktuella omständigheter. Vidare bör ett erbjudande om tid eller besked om att vårdgarantin inte kan uppfyllas kunna ges till patienten utan längre dröjsmål. Utredaren bedömer att en tidsgräns på 14 dagar bör införas från det att remiss har utfärdats eller, om någon remiss inte är nödvändig, från det att den enskilde har sökt kontakt med den specialiserade vården. Denna tidsgräns bör gälla såväl besöksgarantin som behandlingsgarantin.

Slutligen bedömer utredaren att det behövs ett utökat informationskrav om vårdgarantin. Regioner bör ha en skyldighet att informera patienten om vårdgarantins villkor i olika avseenden. Informationen bör enligt utredaren bland annat omfatta villkor vid vård i en annan region, vid av- eller ombokning och när patienten på eget initiativ bokar vård.

Den lagreglerade vårdgarantin är ett viktigt styrmedel för att säkerställa att patienten får vård i rimlig tid. Regionen har i dag en skyldighet att erbjuda vård inom vårdgarantins tidsgränser, men för att regionen ska kunna fullgöra sitt ansvar är det viktigt att lämpliga åtgärder vidtas i god tid. Regeringen delar utredarens bedömning att en ordning som innebär att huvudansvaret för att vårdgarantin uppfylls läggs på patienten riskerar att leda till ojämlig vård och att det därför kan finnas behov av att tydliggöra ansvaret i detta avseende. Vidare bedömer regeringen att en tidsgräns kan bidra till att tydliggöra behovet av att regionen aktivt vidtar åtgärder i god tid. Eftersom utredaren anser att nuvarande direktiv inte möjliggör att lämna förslag om författningsändringar inom ramen för deluppdraget, bedömer regeringen att det finns behov av att utvidga utredarens uppdrag på så sätt att utredaren ges möjlighet att lämna nödvändiga författningsförslag som stöder ett mer effektivt resursutnyttjande, tydliggör regionernas ansvar och skapar förutsättningar för kortare väntetider.

Utredaren ska därför

- lämna nödvändiga författningsförslag inom ramen för uppdraget att stödja ett effektivt resursutnyttjande och kortare väntetider genom att informera om patienters valmöjligheter, där utredaren lämnat bedömningar i delbetänkandet Vägen till ökad tillgänglighet – strategisk, långsiktig och i samverkan (SOU 2021:59), och
- lämna förslag på andra eventuella följdändringar som aktualiseras av dessa förslag.

Redovisning av uppdraget

Uppdraget enligt dessa tilläggsdirektiv ska redovisas senast den 15 maj 2022.

(Socialdepartementet)